

جامعه‌شناسان در نشست دوم «۶۰ شب حضور خیابانی مردم در سطح شهر» تأکید می‌کنند

ضرورت کوچ راهبردی به حکمرانی ۱۰۰ درصدی

مصطفی فاطمی نسب | تقاطع پرالتهاپ امنیتی و اجتماعی اخیر، تنها عرصه صف‌آرایی نظامی نبود، بلکه میدان بزرگ نبرد روایت‌ها و آزمون دستگاہ‌های محاسباتی بود. در روزهایی که ماشین رسانه‌ای رقیب سال‌ها بر طبل «فساد سیستماتیک تا مغز استخوان» و قریب‌الوقوع بودن «فروپاشی ساختارها» می‌کوبید، تاب‌آوری حیرت‌انگیز بدنه اجرایی کشور در اوج تهدیدات و «همراهی خاموش» قشر خاکستری با میدان مقاومت، معادلات مرسوم جامعه‌شناختی را باطل کرد. این رخداد، مفاهیم بنیادین و کلان انقلاب اسلامی (نظیر رویارویی با استکبار) را که دهه‌ها در ساحت نظر و ایدئولوژی محصور بود، به‌یکباره به کف خیابان آورد و برای توده مردم ترجمه کرد. با این حال، تداوم این جوشش بی‌بدیل نیازمند هوشیاری ساختارهاست. در بخش دوم نشست «جامعه‌شناسی ۶۰ شب حضور خیابانی مردم در سطح شهر» بخش دیگری از بررسی تحلیلی این رخداد را با اساتید جامعه‌شناسی به‌گفت‌وگو نشستیم که مشروح این تحلیل‌ها را در ادامه می‌خوانید.

محمدرضا قائمی نیک، عضو هیئت علمی گروه جامعه‌شناسی دانشگاه علوم اسلامی رضوی

■ جبر ژئوپلیتیک و مسئولیت تاریخی

ایران

تاریخ و جغرافیای ایران به‌گونه‌ای است که ما ناگزیر از پذیرفتن مسئولیت‌های جهانی و منطقه‌ای هستیم. تجربه تاریخی ثابت کرده‌هاگه جامعه و حاکمان، به دلیل خستگی یا فشارها، از زیر بار این نقش ژئوپلیتیک شانه خالی کرده‌اند، کشور دچار انحطاط و مشکلات داخلی شدیدتری شده است. اگر ما منطقه را رها کنیم، نقش ما به کشورهایی مانند قطر سپرده می‌شود و دشمنی مانند اسرائیل با طرح‌های عادی سازی (مانند پیمان ابراهیم) در همسایگی ما خیمه می‌زند. امنیت و اقتصاد داخلی ما، پیوندی ناگسستنی با پذیرش این نقش فعال در منطقه دارد.

■ پارادایم «زندگی»؛ میدان اصلی منازعه معاصر

در دوران پس از جنگ جهانی دوم، دعوی اصلی در جهان، دیگر صرفاً بر سر ایدئولوژی‌های انتزاعی نیست، بلکه منازعه بنیادین بر سر خود مفهوم «زندگی» و «سبک زندگی» است. چالش‌های امروز ما در حوزه‌های

اجتماعی و فرهنگی (مانند مسئله پوشش و حجاب) ریشه در همین نزاع کلان دارد. هر تمدنی که نتواند به پرورش تأمین و تضمین کیفیت زندگی برای انسان معاصر پاسخ دهد، در این کارزار جهانی باخته است. **■ ضرورت پیوند حیاتی «مقاومت» و «زندگی»** بزرگ‌ترین گره استراتژیک در شرایط فعلی، چگونگی پیوند زدن مفهوم «مقاومت» با «زندگی» است. مادامی که مقاومت در ذهن جامعه مترادف با خشونت، ویرانی، سخت‌گیری و مختل شدن روزمره باشد، در برابر مفهوم زندگی شکست خواهد خورد. مقاومت پیروز، مقاومتی است که تداوم حیات را روایت کند؛ دقیقاً مانند تصاویر برگزاری عروسی روی خرابه‌های غزه. بزرگ‌ترین قدرت‌نمایی ایران در این بحران نیز شلیک موشک‌ها نبود، بلکه استمرار زندگی طبیعی در شهرها و پناه نبردن به سنگرها در اوج تهدید بود. مقاومت باید تضمین‌کننده زندگی باشد، نه نابودگر آن.

احمد فرزانه، عضو هیئت علمی گروه جامعه‌شناسی دانشگاه نیشابور

■ خطای دید در آمار و واقعیت تجمعات در تحلیل پدیده‌های اجتماعی، عدد و رقم اهمیت بالایی دارد. تجمعات بزرگ خیابانی اغلب ذهن را دچار خطای محاسباتی و بصری می‌کنند؛ به‌گونه‌ای که حتی نخبان سیاسی و رؤسای جمهور نیز ممکن است تصور کنند جمعیت حاضر، نماینده ۵۰ تا ۷۰ درصد کل جامعه است. اما داده‌های آماری نشان می‌دهد واقعیت عددی حاضران در میدان، معمولاً کسری کوچکی از تصورات ذهنی ماست. داشتن نگاه واقع‌بینانه و پرهیز از اغراق‌های رسانه‌ای، شرط اول برای برنامه‌ریزی درست و پرهیز از توهم «فراگیری مطلق» است.

■ اختیار انسان و نامعلوم بودن آینده جامعه

جهان انسانی، جهان جبر و روند‌های ثابت (مانند ساختن کتندو توسط ژنورعسل) نیست. انسان موجودی مختار است و جوامع می‌توانند در بازه‌های زمانی کوتاه، دقیقاً معکوس منطق اولیه خود عمل کنند. حضور ۶۰شبه مردم در خیابان، یک فرصت کنونی است، اما هیچ تضمینی تا سوی خداوند صادر نشده که این روند خودبه‌خود و تا ابد ادامه یابد. ترجمه و تداوم این ظرفیت در فردای پس از بحران، کاملاً بستگی به

کشف راز همبستگی در ایران

ولی‌زاده | یکی از پدیده‌های بسیار مهم در تحولات اخیر، ظهور رفتاری است که می‌توان آن را «همراهی غیرکنشگران» نامید. مادر جامعه‌باطیف‌های گسترده‌ای از بدنه غیرکنشگر موجهیم. این طیف وسیع، در ماجرای اخیر با میدان همراهی کردند؛ دقیقاً همان‌گونه که با پدیده‌ای نظیر پیاده‌روی اربعین همراهی می‌کنند. اما همین طیف وسیع مثلاً در عرصه‌هایی مانند انتخابات اخیرا همراهی نکردند.

این رفتار، ما را به سمت شناخت یک ویژگی بنیادین رهنمون می‌کند: از منظر جامعه‌شناختی، جامعه ایران یک «جامعه‌توده‌ای اما منسجم» است. ما با جامعه‌ای روبه‌رو هستیم که سطح «فردیت» در آن به شدت بالاست، اما در عین حال دارای یک انسجام قدرتمند درونی است؛ نشانه این انسجام همین است که آن‌بخش از مردمی که در خیابان حضور ندارند نیز با میدان همراهی می‌کنند؛ آن‌ها حتی اگر از شرایط گلمهندو ناراحت باشند، باز هم در این مقاطع با جریان اصلی همراه می‌شوند. دلیل این همراهی شگفت‌انگیز چیست؟ دلیل آن است که این افراد متکثر، در یک «امر سوم بیرونی» با یکدیگر اشتراک و پیوند دارند.

برای تبیین این شکل از همبستگی (که می‌توان آن را همبستگی اتمیک نامید) باید از ادبیات کلاسیک جامعه‌شناسی عبور کرد. اگر به کتاب قواعد روش جامعه‌شناسی یا درباره تقسیم کار اجتماعی اثر امیل دورکیم مراجعه کنیم، او ویژگی‌های اصلی حیات اجتماعی

برداشت و مهم‌تر از آن، از هرگونه «سازماندهی حاکمیتی» دولتی‌سازی این تجمعات خودجوش مطلقاً پرهیز کرد.

■ کوچ راهبردی از «۱۰۰ درصد» به «۱۰۰ درصد»

این مقاومت ملی نیازمند پاسخی درخور از سوی سیستم است. اگر جامعه پس از تحمل فشارها، پیام کارآمدی و امیدبخشی‌از ساختار رسمی دریافت‌نکند، این ظرفیت عظیم فرسوده خواهد شد. گلوگاه اصلاح در این مسیر، تغییر زاویه دید بدنه انقلابی و تصمیم‌گیران است؛ آن‌ها باید از «آریب ۱۰درصدی» خارج شوند. دیدن صرفاً ۱۰ یا ۲۰ درصد هم‌فکر، تحلیل‌ها را فلج می‌کند. کوچ راهبردی و ذهنی به سمت دیدن و فهم «۱۰۰ درصد جامعه» شرط اصلی حفظ ارتباط با مردم و تداوم مسیر است.

محمدجواد بدالطهی زاده، جامعه‌شناس **■ مواجهه با یک رخداد عمیق فرهنگی** آنچه در خیابان‌ها و در بطن جامعه در حال وقوع است را نمی‌توان و نباید به یک واکنش صرفاً امنیتی، سیاسی یا هیجانی زودگذر تقلیل داد. ما با یک «رخداد عمیق فرهنگی» مواجه هستیم. ذات رخداد‌های عمیق فرهنگی این است که کنشگری در آن‌ها براساس تولید معانی بنیادین صورت می‌گیرد؛ در نتیجه، ابعاد و سویه‌های پنهان این اتفاقات به‌راحتی در قالب پیمایش‌های کمی، نظرسنجی‌های رایج و ابزارهای مرسوم آماریگری قابل‌بندی و صورت‌بندی نیست. این رخدادها دارای سویه‌های ناشناخته‌ای در لایه‌های زیرین آگاهی جمعی هستند که رسوبات هویتی و معنایی خود را احتمالاً در سال‌ها و دهه‌های آینده به‌طور کامل نشان خواهند داد و از همین رو، تحلیل آن‌ها نیازمند نگاهی کلان‌نگر و زمانمند است.

■ مکتب مقاومت و امکان تربیت نسل جدید رخداد‌های عظیم، کارکردی مکتب‌ساز دارند. همان‌گونه که تجربه‌سهمگین هشت‌سال دفاع مقدس به یک سفره‌وسیع و پرپرکت تبدیل شده که دهه‌ها توانستیم بر سر آن بنشینیم و نسل‌های متعددی از کنشگران، امت حزب‌الله و نیروهای معتقد را با الگوپذیری از شهدا تربیت کنیم، رخداد مقاومت و جنگ اخیر نیز دقیقاً دارای همین ظرفیت تاریخ‌ساز است. این جنگ و ایستادگی پس از آن، بستری است که خود مردم وارد فرایند آن شده‌اند و نشان می‌دهد می‌توان مبتنی بر مدار این مقاومت جدید، نسل‌های تازه‌ای از کنشگران و نیروهای انقلابی منطبق با اقتضانات روز را تربیت کرد و روح تازه‌ای در کالبد جامعه دمید.

■ ترجمه‌میدانی و عینی مفاهیم کلان انقلاب

ارزش بی‌بدیل این رخداد در این است که توانست بسیاری از پروژهای کلان، توصیفات و حرف‌های اساسی جمهوری اسلامی را که طی چهل و اندی سال صرفاً در ساخت نظر بیان می‌شد، در کف خیابان ترجمه کند. مفاهیمی چون «ماهیت استکبار»، «شیطان بزرگ»، «غده سرطانی بودن رژیم صهیونیستی» و بویج بودن ادعای سازمان‌های حقوق‌بشری و نظم‌بین‌المللی، همگی به‌یکباره برز و ظهور عینی یافتند. وقتی دشمن با خشونت عریان و زور صریح وارد میدان می‌شود و با برداشتن دستکش مخملین، تهدید می‌کند؛ زبر ساخت‌ها را می‌زند و کشور را به عصر حجر برمی‌گرداند، تمام آن ادعاهای جریان‌های غرب‌زده مبنی بر باطل بودن ایدئولوژی مقاومت، نقش بر آب می‌شود.

■ رسالت نخبگان در صورت‌بندی فکری تجربه مقاومت

در برابر این رخداد عظیم، نباید دست روی دست گذاشت. جریان‌های روشنفکری، جامعه‌شناسی رسمی و غرب‌زدگان دهه‌ها تلاش کرده‌اند با تولید متون و تحلیل‌های مختلف، مبانی ایدئولوژیک انقلاب را زیرسؤال ببرند. اکنون که این اتفاقات، بطلان حرف‌های آنان را ثابت کرده، رسالت سنگینی بر دوش نخبگان است. دستاوردهای فکری این رخداد نباید در سطح مشاهدات خام باقی بماند؛ بلکه باید با دقت از لایه‌لای تجربه‌های میدانی استخراج شده، صورت‌بندی نظری و منطقی پیدا کند و به‌عنوان یک پروژه کلان و موفق، در برابر روایت‌های رقیب سر دست گرفته شود.

نباید مرعوب بازی با درصدها شد

فرزانه | در تحلیل پدیده‌ها و تجمعات اجتماعی، یکی از بزرگ‌ترین خطاهای شناختی، ناامیدی از کمیت‌ظاهری و تسلیم‌شدن در برابر اعداد بزرگ است. برای فهم درست دینامیک تحولات اجتماعی، باید از مفهومی در علم برای اینکه یک بازار را کد (مانند بازار مسکن) رونق بگیرد و به حرکت درآید، هرگز نیازی نیست که ۱۰۰ درصد مردم جامعه خریدار خانه شوند. تنها شکل‌گیری درصدی از تقاضای واقعی و مؤثر کافی است تا کل چرخه اقتصاد مسکن از رکود خارج شود. این قاعده دقیقاً در مورد تحولات سیاسی و اجتماعی نیز صدق می‌کند؛ کمیت محدود حاضران در میدان، هرگز به معنای بی‌اهمیت بودن کنش آن‌ها نیست.

مطالعات عمیق و بررسی داده‌های بیش از ۱۰۰ جنبش اجتماعی، انقلاب و شورش در سراسر جهان نشان می‌دهد تقریباً تمامی حرکت‌های موفق تاریخی، تنها با کنشگری مستقیم و مستمر حدود ۳ درصد از جمعیت آن جوامع به پیروزی رسیده‌اند. این واقعیت علمی، در تاریخ معاصر ایران نیز به‌روشنی قابل‌ردیابی است. انقلاب اسلامی سال ۱۳۵۷ که در ادبیات سیاسی جهان به‌عنوان مردمی‌ترین انقلاب قرن شناخته می‌شود، در سه‌هفته مرکزی خود در دوش یک اقلیت پیشران استوار بود. روایت‌های مستند میدانی از بهار سال ۵۷ نشان می‌دهد در مراسم‌هایی مانند چهل‌م شهدای تبریز در شهر مشهد، تعداد هسته‌فعال انقلابی آن‌قدر کم بود که حتی

خبر

عضو هیئت مدیره انجمن داروسازان:

مشکل دارو با ۱۰ همت حل می‌شود

به گزارش مهر، هادی احمدی، عضو هیئت مدیره انجمن داروسازان با اشاره به مشکلات و چالش‌هایی که صنعت داروسازی کشور با آن‌ها روبه‌رو است، گفت: اگر فقط ماهانه ۱۰ همت به صنعت داروسازی تزریق شود، مشکل دارو حل خواهد شد.

مدیر روابط عمومی انجمن داروسازان ایران ادامه داد:

۱۰ همت در بودجه کلان دولت، عددی نیست؛ اما می‌تواند چرخه تأمین دارو را از مشکلات نجات دهد. احمدی افزود: اگر حمایت‌های ما عملی نباشد، تولیدکننده صدمه می‌بیند و در نهایت، این مردم هستند که آسیب می‌بینند.

عضو هیئت مدیره انجمن داروسازان گفت: پایداری نظام دارویی کشور، نیازمند حمایت عملی از صنعت و زنجیره تأمین دارو است.

وزیر آموزش و پرورش بیان کرد

احتمال تغییر در زمان برگزاری امتحانات نهایی

به گزارش مهر، علیرضا کاظمی، وزیر آموزش و پرورش در تشریح وضعیت برگزاری امتحانات مدارس اعلام کرد: آزمون‌های داخلی در موعد مقرر برگزار خواهد شد، اما نحوه اجرای آن‌ها می‌تواند در بسته فضای مجازی یا به هر شکلی که معلمان و مدیران مدارس صلاح بدانند، انجام شود.

وی با اشاره به امتحانات نهایی افزود: برگزاری این آزمون‌ها در تاریخ‌های از پیش تعیین‌شده قطعی نیست و با توجه به شرایط موجود، احتمال تغییر در زمان‌بندی آن‌ها وجود دارد. وزیر آموزش و پرورش با اشاره به مصوبه شورای عالی آموزش و پرورش گفت: براساس این مصوبه، امتحانات نهایی حداقل ۱۵ روز پس از عادی شدن شرایط برگزار خواهد شد و زمان عادی شدن شرایط توسط شورای عالی امنیت ملی اعلام می‌شود و ممکن است این بازه زمانی تا سه هفته نیز افزایش یابد.

کاظمی خاطر نشان کرد: بعید می‌دانم امتحانات نهایی سر موعدش برگزار شود؛ هر وقت بنا به اطلاعیه شورای عالی امنیت ملی وضعیت عادی اعلام شود دو هفته بعد، امتحانات نهایی برگزار خواهد شد.

سازمان سنجش اعلام کرد

آغاز نام‌نویسی آزمون مدارس سمپاد و نمونه دولتی

نام‌نویسی آزمون ورودی پایه هفتم مدارس استعداد‌های درخشان و پایه دهم مدارس نمونه دولتی و تکمیل ظرفیت مدارس استعداد‌های درخشان (سمپاد) از دیروز آغاز شد و تا روز یکشنبه هفته آینده (۱۳ اردیبهشت) ادامه دارد.

به گزارش ایسنا، نام‌نویسی برای شرکت در این آزمون براساس اطلاعات دریافتی متقاضیان واجد شرایط از طریق وزارت آموزش و پرورش از دیروز سه‌شنبه ۸ اردیبهشت ۱۴۰۵ منحصراً از طریق تارنمای این سازمان به نشانی www.sanjesh.org آغاز شد و در روز یکشنبه ۱۳ اردیبهشت ۱۴۰۵ پایان می‌پذیرد. به متقاضیان توصیه اکید می‌شود در بازه زمانی تعیین‌شده برای نام‌نویسی اقدام کنند. زمان برگزاری آزمون، به محض فراهم شدن شرایط برگزاری، متعاقباً اطلاع‌رسانی خواهد شد.

نماینده مجلس بیان کرد

جزئیات طرح تشکیل سازمان ملی مهاجرت

ابوالفضل ابوترابی، عضو کمیسیون مشترک بررسی لایحه سازمان ملی مهاجرت در مجلس در گفت‌وگو با تسنیم درباره آخرین وضعیت بررسی طرح تشکیل سازمان ملی مهاجرت، یک کمیسیون مشترک تشکیل شد که پس از بررسی‌های لازم، کلیات آن به تصویب رسید و جزئیات در دستورکار بود که در چندین جلسه مورد ارزیابی قرار گرفت.

جلسه اخیر کمیسیون مشترک در کاشان تشکیل و درخصوص موارد ارجاعی به کمیته تخصصی این لایحه بحث و تبادل نظر شد.

پس از آن، اعضای کمیسیون مشترک نقطه نظرات خود را درباره مفاد این طرح بیان کردند که در نهایت این لایحه با اکثریت آرا به تصویب نهایی رسید و به منظور اجرای آزمایشی آن به مدت سه تا پنج سال در جلسه علنی به رأی گذاشته خواهد شد.